

Situácia v Stredoafrickej republike

Uznesenie Európskeho parlamentu z 12. septembra 2013 o Stredoafrickej republike (2013/2823(RSP))

Európsky parlament,

- so zreteľom na dohodu z Libreville (Gabon) z 11. januára 2013 o ukončení politicko-vojenskej krízy v Stredoafrickej republike (SAR), ktorá bola podpísaná pod záštitou hláv štátov a predsedov vlád Hospodárskeho spoločenstva štátov strednej Afriky (ECCAS), ktorá stanovuje podmienky na ukončenie krízy v SAR,
- so zreteľom na správu generálneho tajomníka OSN zo 14. augusta 2013 o situácii v Stredoafrickej republike a správy vedúceho Integrovaného úradu OSN pre budovanie mieru v Stredoafrickej republike (Binuca), zástupcu generálneho tajomníka OSN pre humanitárne záležitosti a zástupcu generálneho tajomníka OSN pre ľudské práva,
- so zreteľom na rezolúciu Bezpečnostnej rady OSN 2088 (2013) z 24. januára 2013 a vyhlásenia Bezpečnostnej rady o SAR, a výzvy BR na podporu novej operácie vedenej Afričanmi,
- so zreteľom na rozhodnutie Rady pre mier a bezpečnosť Africkej únie z 19. júla 2013, ktorým sa povoľuje rozmiestnenie mierovej operácie pod africkým vedením od 1. augusta 2013,
- so zreteľom na mimoriadne samity hláv štátov a predsedov vlád ECCAS, ktoré sa konali v N'Djamene (Čad) 21. decembra 2012, 3. apríla 2013 a 18. apríla 2013, a na ich rozhodnutie o zriadení Národnej prechodnej rady (NTC) so zákonodarnými a ústavnými právomocami a o prijatí časového plánu prechodného procesu v SAR,
- so zreteľom na schôdzu Medzinárodnej kontaktnej skupiny z 3. mája 2013 v Brazzaville (Kongo), ktorá schválila časový plán prechodu a zriadenie osobitného fondu na pomoc SAR,
- so zreteľom na vyhlásenia podpredsedníčky Komisie/vysokej predstaviteľky Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku Catherine Ashtonovej o situácii v SAR z 21. decembra 2012, 1. a 11. januára 2013, 25. marca 2013, 21. apríla 2013 a 27. augusta 2013,
- so zreteľom na vyhlásenie Komiséra EÚ pre humanitárnu pomoc a civilnú ochranu z 21. decembra 2012 o novom vypuknutí konfliktu v Stredoafrickej republike,
- so zreteľom na uznesenie Spoločného parlamentného zhromaždenia AKT – EÚ z 19. júna 2013 o SAR,
- so zreteľom na tlačové vyhlásenia bezpečnostnej rady OSN z 27. decembra 2012 a zo 4. a 11. januára 2013 o SAR,

- so zreteľom na vyhlásenia generálneho tajomníka OSN Pan Ki-muna z 26. decembra 2012, ktorý odsúdil útoky rebelov a vyzval všetky strany na plnenie rozhodnutí ECCAS z N'Djameny z 21. decembra 2012 a 5. augusta 2013, ktoré vyzvali na koniec beztretnosti vážnych prípadov porušovania ľudských práv v SAR vrátane možnosti sankcií,
 - so zreteľom na vyhlásenie zo 16. apríla 2013 vysokej komisárky OSN pre ľudské práva Navanethem Pillayovej, v ktorom vyzvala na ukončenie násillia a obnovenie právneho štátu v krajine,
 - so zreteľom na vyhlásenia z 12., 19. a 31. decembra 2012 predsedníčky Komisie Africkej únie Nkosazany Dlamini-Zumaovej o situácii v SAR,
 - so zreteľom na revidovanú dohodu z Cotonou,
 - so zreteľom na uznesenie Európskeho parlamentu zo 17. januára 2013 o situácii v SAR¹,
 - so zreteľom na článok 122 ods. 5 a článok 110 ods. 4 rokovacieho poriadku,
- A. keďže od vojenského víťazstva koalície Seleka z 24. marca 2013 a jej prevzatia moci sa prvky tejto koalície dopustili mnohých zverstiev, zločinov, znásilnení, aktov fyzického násillia a krádeží, rovnako ako rabovania a iných porušení ľudských práv, a to tak v hlavnom meste ako aj v provinciách, a nie sú predmetom žiadnych kontrol;
 - B. keďže 20. augusta 2013 viedla odzbrojovacia operácia pod vedením koalície Seleka v oblasti Boy-Rabé, v ktorej dominujú stúpenci bývalého prezidenta François Bozizého, k zabitíu 11 ľudí, pričom desiatky ďalších bolo zranených a operáciu sprevádzalo plienenie;
 - C. keďže 28. augusta 2013 sa vyše 5 000 obyvateľov Bangui uchýlilo na hlavné medzinárodné letisko SAR, aby utiekli pred plieniacimi bývalými rebelmi, a zabrali prístávaciu dráhu počas približne 18 hodín;
 - D. keďže existuje riziko, že ozbrojené konfrontácie budú pokračovať zo strany bývalých príslušníkov Stredoafrických ozbrojených síl podporujúcich zosadeného prezidenta François Bozizého, a s ohľadom na využívanie medzináboženského napätia a na riziká, ktoré to so sebou nesie;
 - E. keďže 4. septembra 2013 žiadal prokurátor súdu v Bangui trest 10 rokov odňatia slobody pre 24 bývalých rebelov Seleka, ktorý sa dostali pred súd počas prvého procesu za zločiny v SAR;
 - F. keďže dodržiavanie ľudských práv je základnou hodnotou Európskej únie a predstavuje zásadný prvok dohody z Cotonou;
 - G. keďže skutočnosť, že tí, ktorí sa dopustili porušovania ľudských práv a vojnových zločinov, nie sú stíhaní, podporuje atmosféru beztretnosti a podnecuje k páchaniu ďalších zločinov;
 - H. keďže 7. augusta 2013 prokurátorka Medzinárodného trestného súdu (MTS) vydala druhé varovanie, že zločiny spáchané v SAR môžu patriť do príslušnosti MTS, a že jej

¹ Prijaté texty, P7_TA(2013)0033.

kancelária začne v prípade potreby stíhanie;

- I. keďže násilie opäť spôsobuje presídlenie osôb, a kancelária na koordináciu humanitárnych vecí odhaduje, že tretina obyvateľov opustila domovy a trpí podvýživou, že 1,6 milióna obyvateľov naliehavo potrebuje pomoc, z ktorých 200 000 potrebuje zdravotnú pomoc, 484 000 má vážny nedostatok potravín, 206 000 ľudí bolo vysídlených, z ktorých 60 000 utieklo do susedných krajín; keďže viac ako 650 000 detí už nechodí do školy z dôvodu zabratia škôl ozbrojenými skupinami a keďže 3 500 detí bolo odvedených do ozbrojených síl a ozbrojených skupín;
 - J. keďže 21. augusta 2013 kamerunské orgány dočasne uzatvorili hranice s SAR po tom, čo vyhlásili, že rebeli z organizácie Seleka zaútočili na pohraničné mesto Toktoyo a zabili Kamerunského hraničiara; keďže napriek znovuotvoreniu hranice vodiči nákladných automobilov naďalej váhajú s prechodom hranice do SAR z dôvodu zhoršujúcich sa bezpečnostných podmienok;
 - K. keďže SAR je konfrontovaná so sociálnymi a ekonomickými problémami, ako verejný a súkromný sektor boli vyplienené a zničené, čo vážne narušuje správu krajiny a hospodársku štruktúru a spôsobuje sociálne nepokoje; keďže nemocnice boli takisto v masívnom rozsahu vyplienené, čo vytvára katastrofálnu zdravotnú situáciu v krajine;
 - L. keďže dohoda z Libreville je naďalej základom prechodnej dohody; keďže po osemnásťmesačnom prechodnom období musia byť organizované slobodné, demokratické, transparentné a pravidelne voľby, ale keďže hlava štátu, predseda vlády, členovia prechodnej vlády a členovia predsedníctva CNT nebudú môcť kandidovať;
 - M. keďže samit ECCAS z 3. apríla 2013 ustanovil NTV a keďže samit z 18. apríla 2013 prijal časový plán jej zloženia a fungovania;
 - N. keďže medzinárodná kontaktná skupina pre Stredoafrickú republiku bola založená v máji 2013 na koordináciu regionálnych a medzinárodných opatrení na celom kontinente s cieľom nájsť trvajúce riešenie opakujúcich sa problémov v krajine;
 - O. keďže EÚ sa zúčastňuje na pravidelnom politickom dialógu so SAR podľa dohody z Cotonou, keďže je hlavným poskytovateľom pomoci krajine a keďže sa 8. júla 2013 rozhodla zvýšiť humanitárnu pomoc o 8 miliónov EUR na 20 miliónov EUR; keďže táto pomoc EÚ nemôže byť postačujúca a keďže aj ostatní medzinárodní partneri musia v tomto smere vytvoriť záväzky;
 - P. keďže Stredoafrická republika zažila od nadobudnutia nezávislosti v roku 1960 desaťročia nestability a politických nepokojov; keďže napriek tomu, že je to krajina bohatá na prírodné zdroje (drevo, zlato, diamanty, urán atď.), nachádza sa až na 179. zo 187 miest na indexe ľudského rozvoja OSN, a vzhľadom na skutočnosť, že až 70 % jej obyvateľov žije pod hranicou chudoby, zostáva jednou z najchudobnejších krajín na svete;
1. odsudzuje koalíciu Seleka za neústavný spôsob uchopenia moci za pomoci ozbrojených síl 24. marca 2013;
 2. vyjadruje hlboké obavy zo situácie v SAR, ktorá sa vyznačuje úplným kolapsom práva a poriadku a absenciou právneho štátu; odsudzuje nedávne násilie, ktoré vyvolalo ďalšie

narušenie najzákladnejších služieb v krajine a vyhrotilo už aj tak hroznú humanitárnu situáciu, ktorá má vplyv na všetko obyvateľstvo;

3. vyzýva orgány SAR, aby podnikli konkrétne kroky na ochranu civilného obyvateľstva, aby ukončili zamestnávanie a využívanie detí ozbrojenými skupinami a aby znovu obnovili bezpečnosť a verejný poriadok ako aj základné služby, pokiaľ ide o elektrinu a vodu;
4. hlboko odsudzuje vážne porušovanie ľudských práv a značne rozšírené porušovanie predpisov v oblasti ľudských práv, konkrétne členmi skupiny Seleka, vrátane nezákonného zabíjania, hromadných poprav, nútených zmiznutí, svojvoľného zadržovania a väznenia, mučenia, sexuálneho násillia a násillia na základe pohlavia a verbovania detských vojakov;
5. vyzýva orgány SAR a všetky zainteresované strany, aby riešili štrukturálne príčiny opakovanej krízy v krajine a aby spoločne pracovali na plnení dohody z Libreville, v ktorej sa stanovujú podmienky na premenu v krajine a návrat poriadku založeného na ústave s cieľom dosiahnuť dlho trvajúci mier a demokratické riešenia;
6. vyzýva medzinárodných partnerov, aby naplno podporovali spoločné snahy v oblasti bezpečnosti, humanitárnej pomoci a vytvorenia právneho štátu; vyzýva Bezpečnostnú radu OSN, aby urgentne posúdila žiadosť o podporu zo strany Africkej únie, ktorá žiada financovanie 3 600 členov verejných a vojenských zamestnancov mierovej misie v SAR;
7. podporuje súčasný prechod od misie pre konsolidáciu mieru v Stredoafrickej republike (Mícopax) k medzinárodnej misii na podporu Stredoafrickej republiky pod africkým vedením (AFISM-CAR), ktorej mandát by sa mal vykonávať pod záštitou OSN;
8. víta rozhodnutie hláv štátov ECCAS významne rozšíriť misiu medzinárodných síl v strednej Afrike (FOMAC) a prijať príslušný mandát misie, ktorý prispieva k bezpečnosti v SAR; zároveň vyjadruje obavy, že napriek tomu, že bolo vyslaných 1 300 jednotiek ECCAS do SAR, nepodarilo sa im zabrániť tomu, aby krajina upadla do bezprávia; poukazuje na to, že zhoršujúca sa situácia v SAR by mohla viesť k nestabilite v regióne;
9. vyzýva na to, aby páchatelia porušovania ľudských práv, vojnových zločinov, zločinov proti ľudskosti, sexuálneho násillia páchaného na ženách a verbovania detských vojakov boli nahlásení, identifikovaní, stíhaní a potrestaní v súlade s vnútroštátnym a medzinárodným trestným právom; v tejto súvislosti poukazuje na to, že situácia v SAR bola postúpená Medzinárodnému trestnému súdu a podľa jeho štatútu neexistuje žiadny platný dôvod na akceptovanie genocídy, zločinov proti ľudskosti alebo vojnových zločinov;
10. víta rozhodnutie SAR začať s programom zhromažďovania neoprávnených zbraní v reakcii na násillie a prečiny v chronicky nestabilnom regióne; naliehavo vyzýva vládu, aby toto opatrenie urobila povinným;
11. berie na vedomie vytvorenie spoločnej komisie na vyšetrovanie ukrutností spáchaných po uchopení moci skupinou Seleka a vyzýva všetky strany, ktoré sú súčasťou tohto orgánu, aby spoločne pracovali na podpore národného zmierenia;
12. ďalej považuje za potrebné riešiť následky konfliktov, konkrétne prostredníctvom

reformy ozbrojených a bezpečnostných síl, prostredníctvom odzbrojovania, demobilizácie a reintegrácie bývalých bojovníkov, repatriácie utečencov, návratu ľudí presídlených v rámci krajiny do ich domovov a prostredníctvom vykonávania uskutočniteľných rozvojových programov;

13. trvá na tom, že komplexné politické riešenie vrátane spravodlivej distribúcie zisku prostredníctvom štátneho rozpočtu je nevyhnutné pri hľadaní riešení krízy a pre umožnenie udržateľného rozvoja v regióne; vyzýva generálneho tajomníka OSN, aby vymenoval skupinu odborníkov na vykonanie vyšetrovania využívania poľnohospodárskych zdrojov a nerastných surovín SAR s cieľom ustanoviť právny rámec, ktorý by umožnil, aby obyvateľstvo využívalo prínosy z týchto zdrojov;
14. víta zvýšenú podporu EÚ pri riešení humanitárnej krízy v SAR a vyzýva EÚ a členské štáty, aby ako najvýznamnejší poskytovatelia pomoci zvýšili koordináciu s inými poskytovateľmi a medzinárodnými inštitúciami s cieľom primerane pokryť nutné humanitárne potreby a zmierniť utrpenie obyvateľov SAR; žiada, aby sa uskutočnilo medzinárodné stretnutie na tému SAR v čase zasadania Valného zhromaždenia USA v septembri v New Yorku;
15. vyzýva, aby sa za súhlasu SAR zintenzívnili medzinárodné operácie, pokiaľ ide o zadržiavanie členov Armády božieho odporu s cieľom ukončiť pustošenie spôsobené touto kriminálnou skupinou;
16. vyzýva orgány Stredoafrickej republiky, aby plnili povinnosti stanovené v rímskom štatúte Medzinárodného trestného súdu, ktoré SAR podpísala;
17. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie Rade, Komisii, podpredsedníčke Komisie/vysokiej predstaviteľke Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, Bezpečnostnej rade OSN, generálnemu tajomníkovi OSN, inštitúciám Africkej únie, ECCAS, Spoločnému parlamentnému zhromaždeniu AKT – EÚ a členským štátom Európskej únie.